

דפי הדרכה למבחן הפטור לדוברי עברית כשפה ראשונה

תשלום ורישום

הזכאות להיבחן כרוכה בתשלום ע"ס 130 ₪ באמצעות הקישור: <https://epay.biu.ac.il/habaa>
להבטחת הרישום לבחינה יש להקפיד לכתוב במדויק את שם הנבחן ומספר תעודת הזהות בעת מילוי הפרטים בקישור לתשלום.

פרסום ציונים

הציונים יתפרסמו כשבועיים לאחר המבחן ב"מידע אישי לסטודנט" באי-בר, ולא יימסרו בטלפון.

בחינת הפטור (שאלון לדוגמה ראו עמ' 8-12, תשובון לשאלון בעמ' 13-18)

משך הבחינה – שעתיים

הציון הפוטר – 66

בבחינה שני חלקים: חלק א – לשון וניסוח (50%) - אמריקאי, חלק ב – כתיבת חיבור (50%).

ספרי עזר ואתרים מומלצים (ניתן להסתפק בלימוד מתוך הספרים האלקטרוניים בלבד)

שיבושים ותיקונים

1. שרה ליפקין, נועה בדיחי-קלפוס (2007), **שלב ב: עברית, הבנה, הבעה ולשון**, תל אביב: מט"ח – שיעור 12: עמ' 211-214.
קישור:

https://biu.primo.exlibrisgroup.com/permalink/972BIU_INST/la4mqc/alma992673110420577

6

2. אבינון, שי' (2017), **עיין ערך: לשון, הבנה והבעה**, תל אביב: מט"ח – יחידה 5 פרק ז': עמ' 410 (למטה)-413;
415 (סעיף 5)-416.
קישור:

https://biu.primo.exlibrisgroup.com/permalink/972BIU_INST/la4mqc/alma992673112380577

6

3. מט"ח (2017), **לשון לתיכון (תחום העמקה: תחביר, תרגול מתקדם 70%)**, תל-אביב.
העמודים הרלוונטיים - 243-239 (התאם דקדוקי), **268-265** (שם המספר), **276-275** (מילות יחס).
קישור:

<https://go.openathens.net/redirector/biu.ac.il?url=https%3A%2F%2Fschool-kotar-cet-ac-il.eu1.proxy.openathens.net%2FKotarApp%2FViewer.aspx%3FnBookID%3D112644996%23283.4731.6.default>

4. מט"ח (2017), לשון לתיכון (תחום העמקה: צורות, תרגול בסיסי 30%), תל-אביב. העמודים הרלוונטיים - 290-302 (שם המספר). קישור:

<https://go.openathens.net/redirector/biu.ac.il?url=https%3A%2F%2Fschool-kotar-cet-ac-il.eu1.proxy.openathens.net%2FKotarApp%2FViewer.aspx%3FnBookID%3D111381824>

5. זנה-זינגר, נ' (2006), בין הספל לבזיך – לקסיקון לשיפור הלשון, קדימה: הוצאה עצמית, עמ' 53-74. קישור:

https://biu.primo.exlibrisgroup.com/permalink/972BIU_INST/la4mqc/alma99265700544057

76

כללי שם המספר (תוספת)

אתר השפה העברית

<https://www.safa-ivrit.org/dikduk/numbers.php>

מקורות נוספים לפרק השיבושים:

1. סיוון, ר' (תשמ"ה), לקסיקון דביר לשיפור הלשון, תל אביב: קרני.
- 2.* נצר, נ' (1975), תרגילי הבעה מלשון יום-יום (א-ב), ירושלים: א' רובינשטיין.
3. אלמגור-רמון, ר' (תשס"א), רגע של עברית, ירושלים: צבעונים.

ניבים (רשימת הניבים העשויים להיות כלולים בבחינה מצורפת להלן בעמ' 6-7)

<http://www.nivon.co.il>

אתר "ניבונון"

מקורות נוספים:

- 1.* כהן, ט' (תשמ"ט), ניבון עברי חדש, תל אביב: יבנה.
2. פרוכטמן, מ', בן-נתן, א' ושני, נ' (תשס"א), ניבון אריאל, קרית גת: קוראים.

כללי הכתיב חסר הניקוד (הכללים מפורטים להלן, עמ' 4-5)

אתר האקדמיה ללשון העברית:

<https://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/missingvocalizationspelling>

כללי הפיסוק

אתר האקדמיה ללשון העברית:

<https://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/punctuation>

תורת החיבור

1. שרה ליפקין, נועה בדיחי-קלפוס (2007), **שלב ב: עברית, הבנה, הבעה ולשון**, תל אביב: מטי"ח – פרקים: 1, 2, 4; עמ' 9-31; 47-50.
קישור:

https://biu.primo.exlibrisgroup.com/permalink/972BIU_INST/la4mqc/alma99267311

[04205776](#)

2. מט"ח (2017), לשון לתיכון (תחום העמקה: צורות, תרגול בסיסי 30%), תל-אביב. העמודים הרלוונטיים - 23-89 (בתוך פרק הבנה והבעה).
קישור:

<https://go.openathens.net/redirector/biu.ac.il?url=https%3A%2F%2Fschool-kotar-cet-ac-il.eu1.proxy.openathens.net%2FKotarApp%2FViewer.aspx%3FnBookID%3D111381824>

מקורות נוספים:

- * 1. רון, מ' ודיבון, ב' (תש"ן), **חיבור כהלכה** (א-ב), תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- * 2. ריכרדסון-קיסילביץ, ר' (1984), **איך לכתוב חיבור**, תל אביב: עם עובד.
3. שילה, ג' ואלון, ע' (1987), **הבעה בכתב**, אבן יהודה: רכס.
4. ימיני, ב"צ (1998), **אל ומאת – הבעה והבנה לכל עט ועת**, צפרייה: אולפנת בני עקיבא "צפירה".

* מומלץ

כללי הכתיב חסר הניקוד

<p>נכתבת תמיד באות וי"ו, כגון: הופל, מצוין, סוכר, קופסה, שולחן.</p>	<p>תנועת u (שורוק וקיבוץ)</p>
<p>נכתבת בדרך כלל באות וי"ו, כגון: אוזן, בוקר, תוכן, למצוא, לשמור, יגמור, תסובו, כול.</p> <p>אין כותבים וי"ו - בתנועת o שאחריה אם קריאה אל"ף או ה"א: בפעלים מגזרת פ"א – יאבד, תאכל, נאמר; במילים אחרות – איפה, זאת, כה, לא, מאזניים, פה, צאן, ראש, שמאל, מלאת. - בתנועת o המנוקדת בחטף-קמץ אם איננו בראש המילה: מוחרת, צוהריים, פועלו, נוהלי-, הועמד, יוארך - המילה כל בנסמך, כגון 'כל האנשים', 'כל שנבקשי', 'כל מה שראינו'.</p>	<p>תנועת o (חולם, קמץ-קטן וחטף-קמץ)</p>
<p>נכתבת באות יו"ד בכל מקום שהיא חלק ממבנה המילה, כגון: פרי, שיר, דירה, אישן, ראית, צמיחה, כביש, תקין, חורפי, כפית, בני. כותבים יו"ד לציון תנועת i שאין אחריה אות בשווא נח, כגון: גיבור, פיקח, זיכרון, עיקרון, קידוש, ייסורים, ביקורת, חיטה, אישה, כיתה, מילה, דיבר, חיכה, תיקח, ליפול, ייבנה (יִבְנֶה), תישמר (תִּשְׁמַר)</p> <p>אין כותבים יו"ד אם בא שווא נח אחרי תנועת i, כגון: משטרה, משמרת, משרד, שמלה, שמחה, תגרה, מספר, דמיון, נכנס, הלביש, התלבש.</p>	<p>תנועת i (חיריק)</p>
<p>אין כותבים יו"ד גם - במילים: אם, עם; במילת היחס מן ובנטייתה, כגון ממנו ממך מכס, וכן כשהיא באה בצמידות לשם (בהידמות הנו"ן), כגון מדירתו, מדי; בנטיית בת, כגון בתו בתך; וכן לציון התנועה i במשקל פִּיל, כגון בית, שיט. - לפני הרצף יו המציין yo או yu כגון: דיון, קיום, טריות, גיורת, נטיות. - בפעלים מבניין הפעיל בגזרות שאין שווא אחרי ה"א הבניין, כגון: הפיל, הציג, התיר, הצענו, הכה. - כשכתיבת היו"ד תיצור רצף של יותר משתי יו"דים, כגון ציים (ולא ציים)</p> <p>אבל בשמות במשקל פִּעְלוֹן נכתבת יו"ד לציון התנועה i גם בצורות הנוטות וגם במילים הנגזרות, כגון: זיכרון (זִכְרוֹן) זיכרון, זיכרונות, ביטחון (בִּטְחוֹן) ביטחון-, ביטחוני, ביטחונות. כן נכתבת יו"ד לפני שווא נח במילים לועזיות, כגון: מיליון, היסטוריה, וכן במילה סיסמה.</p>	
<p>נכתבת בדרך כלל בלא יו"ד, כגון: אזור, אפוא, בררה, זהות, ממד, מרב.</p> <p>כותבים יו"ד - אם היו"ד היא חלק ממבנה המילה, למשל: מיתר, תימן, ריק, בין, ביצה, ביתו, איפה, כיצד; נהנית, נאפית, הראיתם; מהימן, רישה; בניה, בניכם; שמימי, שתים עשרה; לפנינו, בלעדיך; איבר, היכל, עירום, פסיפס, קיסס, שיזף; ניטרלי, אירופה. - בתנועת e הבאה בתחילת המילה לפני האותיות א, ה, ח, ע, ר לתשלום דגש במקום חיריק, כגון: ריאיון, תיאבון, היריון, קירח, חירש, חירות,</p>	<p>תנועת e (צירי וסגול)</p>

- גירושים, מיאוס, שירות, גירעון, תיהנה, ליהנות, ייעשה, נאות, אירע, תיאר, תיאור, תיהרס.
- בשמות נקביים בעלי שתי הברות שהצירי מתקיים בהן בכל הנטייה:
זיעה, לידה, קיבה, ריאה, תיבה.
- במילה שינה [שָׁנָה] (להבדיל משנה [שָׁנָה]).
במילת השאלה אילו (צירוף, אֵי-אֵלו), להבדיל ממילת הרמז לרבים אלו [אֵלו].
- בתנועת e המנוקדת בסגול במשקל השמות: היכר, היצע, היקש, הישג, היתר (וגם בשמות אלו בתוספת סופית, כגון: היכרות).
- במילים יחידות: עינב, שיכר, שיער; בריכה, ברירה, עבירה; פירות, ליצן; לעיל, מלעיל, גרידא.
- בצורות נפעל עתיד מדבר כגון: אישמר, אימנע, איאלץ
- במילים לועזיות כגון: ריאלי, אידיאל, תיאטרון

הווי"ו המציינת עיצור

נכתבת בשתי וי"וים באמצע המילה, כגון: הוועד, זווית, עכשווי, תקווה, תקוות [תְּקוּוֹת];
נכתבת בווי"ו אחת בתחילת המילה ובסופה, כגון: ועד, יחדיו, סתיו, עכשיו, קו.

הערה

אין כופלים את הווי"ו לשם ציון העיצור בסמיכות לווי"ו אחרת, כגון ווילון [וּוִילוֹן], מכונן [מְכַנֵּן].

הווי"ד המציינת עיצור

נכתבת ביו"ד כפולה באמצע המילה ובסופה, כגון: בניין, התיישבות, התחייבות, מספריים [מְסַפְרִים], ספרייך [סְפָרִיךְ], צייר, קיימת, דיי [דִי], ילדיי [יְלָדַי], עליי [עָלַי].

כותבים יו"ד אחת

- בתחילת המילה, כגון: יער, יד.
- אחרי אותיות השימוש (מש"ה וכל"ב): מיד, שיאמר, היום, ויגון, כיום, לינשוף [לִינְשׁוֹף] (אך אחרי למי"ד בצורת המקור נכתוב שני יו"דים: לייצא, לייצל), ביגון.
- באמצע המילה ובסופה על יד אם קריאה, כגון: מצוין, יהיה, סוגיה [סוּגְיָה], קיום, ודאי, גוי, שינוי.
- בשמות במשקל בית, כגון: זית, ליל, מים (גם הביתה, לילה, שמים).
- במילים: אולי, די, חי, מתי, שי.
- בסמיכות ליו"ד אחרת, כגון ייסד [יִיָּסֵד].

שימו לב:

יישוב – בשתי יו"דים, אחת כנגד העיצור, השנייה כנגד תנועת i; יש להבחין בין ראייה [רְאִיָּה] ובין ראייה [רְאִיָּה].

שונות

- שמות פרטיים אפשר לכתבם חסרים, כגון: דוד, ירושלים, כהן, שלמה.
- מומלץ לתת ניקוד עזר חלקי במקום שיש חשש לדו-משמעות, לדוגמה: מנהל (להבדיל מ"מְנַהֵל"), ילדה (להבדיל מ"יְלָדָה" ומ"יְלָדָה"), מצוות (להבדיל מ"מִצְוֹת"), ספר (להבדיל מ"סְפָר"), נתנו או נתנו (להבדיל מ"נָתַנּוּ").

דפים אלה נכתבו על יסוד כללי הכתיב חסר הניקוד, **לשוננו לעם**, חוברת מיוחדת - תמוז התשנ"ד ומהדורות תשנ"ו, תשס"ב וכן על יסוד **כללי הכתיב חסר הניקוד** בהוצאת המזכירות המדעית של האקדמיה ללשון העברית (עורכת: שושנה בהט), תשל"ט. מהדורה ראשונה (תשנ"ה) ביזמת פרופ' יהודית דישון, דקאן הפקולטה למדעי היהדות, אוניברסיטת בר-אילן.

עריכה: ד"ר לובה חרל"יפ; ייעוץ מדעי: ד"ר גבריאל בירנבאום, ד"ר יצחק שלזינגר, ד"ר נוגה אילני, ד"ר סיגל שלמה וכן לפי כללי הכתיב החדשים (הכתיב המלא) תשע"ח:

<http://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/missingvocalizationspelling/>

רשימת ניבים וביטויים

התחמם כנגד אורו .55	1. אבנים שחקו מים
זָקְנָה קפצה עליו .56	2. אוזניים לכותל
חוכא ואטלולא .57	3. אותיות של קידוש לבנה
חומץ בן יין .58	4. אחד בפה ואחד בלב
חיפש בנרות .59	5. אחרי מות קדושים אמור
חמור נושא ספרים .60	6. אין הנידון דומה לראיה
חמתה מרובה מצילתה .61	7. אין הקומץ משביע את הארי
חסד של אמת .62	8. איפֶה ואיפֶה
חרב פיפיות .63	9. איש אשכולות
טובל ושרץ בידו .64	10. איתרע מזלו
טחן קמח טחון .65	11. אל יתהלל חוגר כמפתח
טיהר את השרץ בקיין טעמים .66	12. אני ואפסי עוד
טלית שכולה תכלת .67	13. באו לעמק השווה
טמן ידו בצלחת .68	14. בארבע עיניים
יודע צדיק נפש בהמתו .69	15. בדיעבד
יושב בהיכל שן .70	16. בור סוד שאינו מאבד טיפה
יישר את ההדורים .71	17. בור ששתית ממנו, אל תזרוק בו
יצא בשן ועין .72	אבן
יצא המרצע מן השק .73	18. בטל בשישים
יצא הפסדו בשכרו .74	19. בירך על המוגמר
יצא שכרו בהפסדו .75	20. בכייה לדורות
יצא ואוזניו מקוטפות .76	21. בלא כחל ובלא סרק
יצא קירח מכאן ומכאן .77	22. בלשון סגי נהור
יצאו לו מוניטין .78	23. במשנה תוקף
יצק מים על ידיו .79	24. בנזיד עדשים
ירד לטמיון .80	25. בעידנא דריתחא
ירד לסוף דעתו .81	26. ברחל בתך הקטנה
יש דברים בגו .82	27. ברכה לבטלה
ישב על המדוכה .83	28. בשבע עיניים
ישבו לשולחן הדיונים .84	29. גבה הר ביניהם
יש רגליים לדבר .85	30. גדיים נעשו תיישים
כאבן שאין לה הופכין .86	31. גילה טפח וכיסה טפחיים
כבשת הרש .87	32. גירסא דינקותא
כדרכו בקודש .88	33. גמר עליו את ההלל
כהרף עין .89	34. דברים בגו
כחומר ביד היוצר .90	35. דברים כדורבונות
כיד המלך .91	36. דמו בראשו
כלאחר יד .92	37. דן ברותחין
כל הפוסל במומו פוסל .93	38. דקדוקי עניות
כלו כל הקצין .94	39. הגדיש את הסאה
כמי שכפאו שד .95	40. הוסיף נופך משלו
כרחוק מזרח ממערב .96	41. הוסיף שמן למדורה
לא טמן ידו בצלחת .97	42. הלך החבל אחר הדלי
לא יסולא בפז .98	43. הניח מעותיו על קרן הצבי
לא מדובשך ולא מעוקצך .99	44. העלה חרס בידו
לית דין ולית דיין .100	45. הפך את היוצרות
לית מאן דפליג .101	46. הפרוץ מרובה על העומד
לעג לרש .102	47. הציץ ונפגע
לעילא ועילא .103	48. הקדיח את תבשילו ברבים
לפנים משורת הדין .104	49. הקדים רפואה למכה
מגדלים הפורחים באוויר .105	50. הקהה את שיניו
מדושן עונג .106	51. הקרע אוחה
מה לכוהן בבית הקברות? .107	52. הרים ראש
מה עניין שמיטה להר סיני? .108	53. השתכר אל צרור נקוב
מילה בסלע .109	54. התאבק בעפר רגליו
מים גנובים ימתקו .110	

111. מיתת נשיקה
112. מלא כרימון
113. מן השפה ולחוץ
114. מעז יצא מתוק
115. מפה לפה
116. מצא מקום להתגדר בו
117. משענת קנה רצוף
118. נכנס בעובי הקורה
119. נכסי צאן ברזל
120. נסתם הגולל
121. נעשו צהובים זה לזה
122. נקטף באיבו
123. נשיאים ורוח וגשם אין
124. נתלה באילן גדול
125. סולתה ושמנה
126. סלע המחלוקת
127. ספרא וסייפא
128. עבד כי ימלוך
129. עבד נרצע
130. עד חצי המלכות
131. עד יעבור זעם
132. עוד חזון למועד
133. עולים בקנה אחד
134. עולם כמנהגו נוהג
135. עומד על כרעי תרנגולת
136. ענה אמן בעל כורחו
137. עקב בצד אגודל
138. עשה אוזנו כאפרכסת
139. עשה לילות כימים
140. פה אחד
141. פה מפיק מרגליות
142. פושט יד
143. פיו ולבו שווים
144. פסח על שתי הסעיפים
145. צער גידול בנים
146. קופא על שמריו
147. קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו
148. קוצו של יוד
149. קנאת סופרים תרבה חכמה
150. קרדום לחפור בו
151. שירת הברבור
152. שככה חמתו

אוניברסיטת בר אילן, היחידה להבעה אקדמית ואולפן
מבחן פטור לדוברי עברית כשפה ראשונה (שאלון לדוגמה)

חלק א: שאלות רב-ברירה בענייני לשון וניסוח (50%):

שיבושי לשון (15%) - במשפטים שלפניכם ייתכנו שיבושי לשון. סמנו את התשובה הנכונה.

1. א. הם זקוקים לשתי דירות – אחת ליד השנייה.
ב. הם זקוקים לשני דירות – אחת ליד השנייה.
ג. הם זקוקים לשתי דירות – זו ליד זו.
2. א. כנראה שירדו מחר ממטרים בצפון ובדרום הארץ.
ב. נראה שירדו מחר ממטרים בצפון ובדרום הארץ.
ג. כנראה שירדו מחר ממטרים בצפון הארץ ובדרומה.
ד. נראה שירדו מחר ממטרים בצפון הארץ ובדרומה.
3. א. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשירי לחודש.
ב. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשרה לחודש.
ג. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשרה בחודש.
ד. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשירי בחודש.
4. א. הקפדה על הנהלים הוא יסוד מוסד של מנהל תקין.
ב. הקפדה על הנהלים הוא יסוד מוסד של מנהל תקין.
5. א. לבוש מרושל של צעירים וצעירות מאפיין רבים מבני הנוער בימינו.
ב. לבוש של צעירים וצעירות מרושל מאפיין רבים מבני הנוער בימינו.
ג. לבוש מרושל של צעירים וצעירות מאפיין רבים מהבני נוער בימינו.
6. א. האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שלומדים ומשתמשים בה.
ב. האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שלומדים אותה ומשתמשים בה.
ג. האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שמשתמשים ולומדים אותה.
7. א. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסרו לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.
ב. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסר לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.

- ג. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסרה לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.
8. א. הם עשו הכול בכדי להוכיח שאינם אשמים. ב. הם עשו הכול כדי להוכיח שאינם אשמים.
9. הוא השתכר השנה פי א. אחד עשר ב. אחת עשרה ג. אחד עשרה
10. א. ההסכם בטל היות והצדדים לא עמדו במילוי תנאיו.
ב. ההסכם בטל היות שהצדדים לא עמדו במילוי תנאיו.
ג. ההסכם בטל בגלל שהצדדים לא עמדו במילוי תנאיו.
11. א. באם תזדקק לעזרה, ליחידת החילוץ קרא.
ב. במידה ותזדקק לעזרה, ליחידת החילוץ קרא.
ג. אם תזדקק לעזרה, ליחידת החילוץ קרא.
12. המרצה כתב על הלוח א. עם מצבע (טוש) מחיק. ב. במצבע (טוש) מחיק.
13. היא עושה את עבודתה א. במקצועיות ומסירות ב. במקצועיות ובמסירות
14. א. שנגיע לגשר נעבור אותו. ב. מתי שנגיע לגשר נעבור אותו. ג. כשנגיע לגשר נעבור אותו.
15. א. אילו הייתי יודע שתישן, לא הייתי בא. ב. אם הייתי יודע שתישן, לא הייתי בא.
16. א. האיש הותקף במרכז העיר מול ניידת משטרה, שלא עצרה את התוקף.
ב. האיש הותקף במרכז העיר מול ניידת משטרה, והיא לא עצרה את התוקף.

ניבים וביטויים (15%)

1. חסד של אמת – מה פירוש הביטוי?
א. כנות, אמירת דברי אמת ב. כינוי למצווה של התעסקות בצורכי המת עד לקבורתו
2. בלב ולב – מה פירוש הביטוי?
א. בחוסר כנות, במרמה ג. בתחושת הקלה גדולה, בהרגשת רווחה
ב. ביושר, בכנות ד. במסירות שלמה
3. מהי הצורה הנכונה של הביטוי?
א. כאבן שאין לה הופכין ב. כלי שאין בו הופכין ג. כאבן שאין לה שופכין

4. **ברכה לבטלה** – מה פירוש הביטוי?
א. ברכה מיותרת
ב. הצלחה, עשיית חיל
ג. חוסר הצלחה (כלכלית)
5. **יצק מים על ידיו** – מה פירוש הביטוי?
א. היה תלמידו המובהק.
ב. היה מתנגדו החריף.
ג. החריף את המצב.

כתיב חסר ניקוד (10%)

לפניכם משפט מנוקד. סמנו את התשובה הנכונה לפי כללי הכתיב.

1. בְּמִקוֹמוֹת יְשׁוּב רַבִּים אֶרְעוּ מַעֲשֵׂי שׂד וּבָזָה.
א. במקומות יישוב רבים אירעו מעשי שוד וביזה.
ב. במקומות ישוב רבים ארעו מעשי שד ובזה.
ג. בימקומות יישוב רבים אירעו מעשיי שוד וביזה.
2. רַב הַתּוֹשְׁבִים נִמְלְטוּ מִן הַבָּתִּים וְנִסְתִּיעוּ בְּשִׁירוֹתֵי הַהַצְלָה.
א. רב התושבים נמלטו מן הבתים ונסתייעו בשירותי ההצלה.
ב. רוב התושבים נימלטו מין הבתים וניסתייעו בשירותי ההצלה.
ג. רוב התושבים נמלטו מן הבתים ונסתייעו בשירותי ההצלה.
3. נְדוּח לְמֵאזִינֵינוּ מִיַּד כְּשִׁינְדְעוּ פְּרֻטִים מְלֵאִים.
א. נדווח למאזינינו מייד כשייודעו פרטים מלאים.
ב. נדוח למאזינינו מיד כשיודעו פרטים מלאים.
ג. נדווח למאזינינו מיד כשייודעו פרטים מלאים.
4. הַכֹּל מִתְבַּקְּשִׁים לְהִיּוֹת קְשׁוּבִים לְשִׁדּוּרִים.
א. הכול מתבקשים להיות קשובים לשידורים.
ב. הכל מתבקשים להיות קשובים לשידורים.
ג. הכול מיתבקשים להיות קשובים לשידורים.
5. עָלֶיךָ לְהִבִּין שְׁבַעֲקֻבוֹת הַשְּׂמוּשׁ בְּתִכְנָה, סְטוּדֵנְטִים מְרַגִּישִׁים חֲשָׁשׁ וּפְגִיעָה בְּזִכּוֹתֵם לְפְרֻטִיוֹת.
א. עליך להבין שבעקבות השימוש בתוכנה, סטודנטים מרגישים חשש ופגיעה בזכותם לפרטיות.
ב. עליך להבין שבעקבות השימוש בתכנה, סטודנטים מרגישים חשש ופגיעה בזכותם לפרטיות.
ג. עליך להבין שבעקבות השימוש בתוכנה, סטודנטים מרגישים חשש ופגיעה ביזכותם לפרטיות.
6. הֵם עֲשׂוּיִים לְחֲשׁב שֶׁהֵם הַתְּקַבְּלוּ לְלִמּוּדִים עַל תְּנָאי, וְאִם הֵם לֹא יִצְלִיחוּ בַּבְּחִינָה, יִרְחִיקוּ אוֹתָם מִהַלְמוּדִים.
א. הם עשויים לחשב שהם התקבלו ללימודים על תנאי, ואם הם לא יצליחו בבחינה, ירחיקו אותם מהלימודים.

- א. הם עשויים לחשוב שהם היתקבלו ללימודים על תנאי, ואים הם לא יצליחו בבחינה, ירחיקו אותם מהלימודים.
- ב. הם עשויים לחשוב שהם התקבלו ללימודים על תנאי, ואם הם לא יצליחו בבחינה, ירחיקו אותם מהלימודים.
- ג. הם עשויים לחשב שהם התקבלו ללימודים על תנאי, ואם הם לא יצליחו בבחינה, ירחיקו אותם מהלימודים.
- פיסוק (10%)**

סמנו את התשובה הנכונה לפי כללי הפיסוק.

1. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
- א. תקופת הבגרות, אינה רק תקופת מעבר, אלא גם תהליך, של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
- ב. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר, אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
- ג. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
2. היין הלבן מותסס במכלים מצוננים ואילו האדום בטמפרטורה רגילה.
- א. היין הלבן מותסס במכלים מצוננים, ואילו האדום - בטמפרטורה רגילה.
- ב. היין הלבן מותסס, במכלים מצוננים ואילו האדום, בטמפרטורה רגילה.
- ג. היין הלבן, מותסס במכלים מצוננים ואילו האדום בטמפרטורה רגילה.
3. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל לשעבר כתב את בוסתן ספרדי.
- א. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל, לשעבר, כתב את: בוסתן ספרדי.
- ב. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל לשעבר כתב את בוסתן ספרדי.
- ג. יצחק נבון, נשיא מדינת ישראל לשעבר, כתב את "בוסתן ספרדי".
4. אל תוותרו על הדברים החשובים כמו ביקור בחדר כושר פגישה עם חברים משחק כדורסל וסדרות בנטפליקס משום שהדברים האלה יסייעו לכם לטעון את המצברים ולהרגיש חיוניים.
- א. אל תוותרו על הדברים החשובים כמו: ביקור בחדר כושר, פגישה עם חברים, משחק כדורסל, וסדרות בנטפליקס, משום שהדברים האלה יסייעו לכם, לטעון את המצברים ולהרגיש חיוניים.
- ב. אל תוותרו על הדברים החשובים, כמו ביקור בחדר כושר, פגישה עם חברים, משחק כדורסל וסדרות בנטפליקס, משום שהדברים האלה יסייעו לכם לטעון את המצברים ולהרגיש חיוניים.
- ג. אל תוותרו על הדברים החשובים כמו ביקור בחדר כושר, פגישה עם חברים, משחק כדורסל וסדרות בנטפליקס משום, שהדברים האלה יסייעו לכם לטעון את המצברים ולהרגיש חיוניים.
5. בבית הספר היסודי בנורווגיה יש רק שישה מקצועות שפה שפה זרה ספורט מוזיקה אומנות וחשבון.
- א. בבית הספר היסודי בנורווגיה יש רק שישה מקצועות: שפה, שפה זרה, ספורט, מוזיקה, אומנות וחשבון.

- ב. בבית הספר היסודי בנורווגיה, יש רק שישה מקצועות, שפה-שפה זרה, ספורט, מוזיקה, אומנות וחשבון.
- ג. בבית הספר היסודי בנורווגיה יש רק שישה מקצועות - שפה, שפה זרה, ספורט, מוזיקה, אומנות, וחשבון.

חלק ב – חיבור (50%)

בחרו אחד מהנושאים שלהלן וכתבו עליו חיבור קצר (עמוד וחצי עד שני עמודים). פתחו כל רעיון לפסקה, הסבירו את רעיונותיכם ולוו אותם בדוגמות. שימו לב לדקדוק, לכתוב ולפיסוק, הקפידו על בחירת מילים מתאימות, על שימוש נכון במילות היחס ובמילות קישור, על תחביר תקין ועל סגנון מתאים.

1. לאחרונה הגיעו לבתי המשפט בארץ תביעות של חולים סופניים המבקשים לנתק אותם ממכשירי החייה. היש, לדעתכם, להיענות לבקשתם? הביעו דעתכם ונמקו.
2. תופעת ההימורים הולכת ומתפשטת. כיצד היא משתקפת בחברה הישראלית, ומהן הסכנות הטמונות בה?
3. "קריאה לנשים בטרם פריימריז: בלי קואליציה נשית חזקה בכנסת לא יהיה לנשים ביטחון שיש מי שידאג לזכויותיהן" (גיל הראבן, "מעריב", אפריל 1996).
- מה דעתכם על דבריה של הראבן? האומנם נשים צריכות לכוון את בחירתן לפי השיקול הזה, או מן הראוי שיבחרו את מועמדיהן אך ורק לפי כישוריהם והשקפת עולמם?
4. "עלינו להילחם בטרור כאילו אין הסכם שלום, ולקדם את הסכם השלום כאילו אין טרור" (שמעון פרס, מרס 1996). האומנם אפשר? כיצד, לדעתכם, צריכה מדינת ישראל להילחם בטרור המכה בנו?

בהצלחה!

אוניברסיטת בר אילן, היחידה להבעה אקדמית ואולפן
מבחן פטור לדוברי עברית כשפה ראשונה (תשובון לשאלון לדוגמה)

חלק א: שאלות רב-ברירה בענייני לשון וניסוח (50%):

שיבושי לשון (15%) - במשפטים שלפניכם ייתכנו שיבושי לשון. סמנו את התשובה הנכונה.

1. א. הם זקוקים לשתי דירות – אחת ליד השנייה.
ב. הם זקוקים לשני דירות – אחת ליד השנייה.
ג. **הם זקוקים לשתי דירות – זו ליד זו.**
2. א. כנראה שירדו מחר ממטרים בצפון ובדרום הארץ.
ב. נראה שירדו מחר ממטרים בצפון ובדרום הארץ.
ג. כנראה שירדו מחר ממטרים בצפון הארץ ובדרומה.
ד. **נראה שירדו מחר ממטרים בצפון הארץ ובדרומה.**
3. א. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשירי לחודש.
ב. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשרה לחודש.
ג. **לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשרה בחודש.**
ד. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשירי בחודש.
4. א. הקפדה על הנהלים הוא יסוד מוסד של מנהל תקין.
ב. **הקפדה על הנהלים הוא יסוד מוסד של מנהל תקין.**
5. א. **לבוש מרושל של צעירים וצעירות מאפיין רבים מבני הנוער בימינו.**
ב. לבוש של צעירים וצעירות מרושל מאפיין רבים מבני הנוער בימינו.
ג. לבוש מרושל של צעירים וצעירות מאפיין רבים מהבני נוער בימינו.
6. א. האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שלומדים ומשתמשים בה.
ב. **האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שלומדים אותה ומשתמשים בה.**
ג. האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שמשתמשים ולומדים אותה.
7. א. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסרו לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.
ב. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסר לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.

- ג. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסרה לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.
8. א. הם עשו הכול בכדי להוכיח שאינם אשמים. ב. הם עשו הכול כדי להוכיח שאינם אשמים.
9. הוא השתכר השנה פי א. אחד עשר ב. אחת עשרה ג. אחד עשרה
10. א. ההסכם בטל היות והצדדים לא עמדו במילוי תנאיו.
ב. ההסכם בטל היות שהצדדים לא עמדו במילוי תנאיו.
ג. ההסכם בטל בגלל שהצדדים לא עמדו במילוי תנאיו.
11. א. באם תזדקק לעזרה, ליחידת החילוץ קרא.
ב. במידה ותזדקק לעזרה, ליחידת החילוץ קרא.
ג. אם תזדקק לעזרה, ליחידת החילוץ קרא.
12. המרצה כתב על הלוח א. עם מצבע (טוש) מחיק. ב. במצבע (טוש) מחיק.
13. היא עושה את עבודתה א. במקצועיות ומסירות ב. במקצועיות ובמסירות
14. א. שנגיע לגשר נעבור אותו. ב. מתי שנגיע לגשר נעבור אותו. ג. כשנגיע לגשר נעבור אותו.
15. א. אילו הייתי יודע שתישן, לא הייתי בא. ב. אם הייתי יודע שתישן, לא הייתי בא.
16. א. האיש הותקף במרכז העיר מול ניידת משטרה, שלא עצרה את התוקף.
ב. האיש הותקף במרכז העיר מול ניידת משטרה, והיא לא עצרה את התוקף.

ניבים וביטויים (15%)

1. חסד של אמת – מה פירוש הביטוי?
א. כנות, אמירת דברי אמת
ב. כינוי למצווה של התעסקות בצורכי המת עד לקבורתו
2. בלב ולב – מה פירוש הביטוי?
א. בחוסר כנות, במרמה
ב. ביושר, בכנות
ג. בתחושת הקלה גדולה, בהרגשת רווחה
ד. במסירות שלמה
3. מהי הצורה הנכונה של הביטוי?
א. כאבן שאין לה הופכין
ב. כלי שאין בו הופכין
ג. כאבן שאין לה שופכין

4. **ברכה לבטלה** – מה פירוש הביטוי?
ב. **ברכה מיותרת**
ב. הצלחה, עשיית חיל
ג. חוסר הצלחה (כלכלית)
5. **יצק מים על ידיו** – מה פירוש הביטוי?
ב. **היה תלמידו המובהק**
ב. היה מתנגדו החריף.
ג. החריף את המצב.

כתיב חסר ניקוד (10%)

לפניכם משפט מנוקד. סמנו את התשובה הנכונה לפי כללי הכתיב.

1. במקומות ישוב רבים אָרְעוּ מַעֲשֵׂי שׂד וּבָזָה.
א. במקומות יישוב רבים אירעו מעשי שוד וביזה.
ב. במקומות ישוב רבים ארעו מעשי שד ובזה.
ג. במקומות יישוב רבים אירעו מעשיי שוד וביזה.
2. רַב הַתּוֹשְׁבִים נִמְלְטוּ מִן הַבְּתִים וְנִסְתַּיְעוּ בְּשִׁירוֹתֵי הַהַצְלָה.
א. רב התושבים נמלטו מן הבתים ונסתייעו בשירותי ההצלה.
ב. רוב התושבים נימלטו מין הבתים וניסתייעו בשירותי ההצלה.
ג. רוב התושבים נמלטו מן הבתים ונסתייעו בשירותי ההצלה.
3. נְדוּחַ לְמַאֲזִינֵינוּ מִיַּד כְּשִׁיּוּדְעוּ פְּרֻטִים מְלֵאִים.
א. נדווח למאזינינו מייד כשיודעו פרטים מלאים.
ב. נדוח למאזינינו מיד כשיוודעו פרטים מלאים.
ג. נדווח למאזינינו מיד כשיודעו פרטים מלאים.
4. הַכֹּל מִתְּבַקְּשִׁים לְהִיּוֹת קְשׁוּבִים לְשִׁדּוּרִים.
א. הכול מתבקשים להיות קשובים לשידורים.
ב. הכל מתבקשים להיות קשובים לשידורים.
ג. הכול מיתבקשים להיות קשובים לשידורים.
5. עָלִיד לְהִבִּין שְׁבַעֲקָבוֹת הַשְּׂמוּשׁ בְּתוֹכָהּ, סְטוּדְנָטִים מְרַגִּישִׁים חֶשֶׁשׁ וּפְגִיעָה בְּזָכוֹתָם לְפְרֻטִיוֹת.
א. עלייד להבין שבעקבות השימוש בתוכנה, סטודנטים מרגישים חשש ופגיעה בזכותם לפרטיות.
ב. עליך להבין שבעקבות השימוש בתכנה, סטודנטים מרגישים חשש ופגיעה בזכותם לפרטיות.
ג. עלייד להבין שבעיקבות השימוש בתוכנה, סטודנטים מרגישים חשש ופגיעה ביזכותם לפרטיות.

6. הם עשויים לחשב שֶהם התקבלו לְלמודים על תנאי, ואם הם לא יצליחו בבחינה, ירחיקו אותם מהלמודים.
- א. הם עשויים לחשוב שהם היתקבלו ללימודים על תנאי, ואם הם לא יצליחו בבחינה, יירחקו אותם מהלימודים.
- ב. הם עשויים לחשוב שהם התקבלו ללימודים על תנאי, ואם הם לא יצליחו בבחינה, ירחיקו אותם מהלימודים.**
- ג. הם עשויים לחשב שהם התקבלו ללימודים על תנאי, ואם הם לא יצליחו בבחינה, ירחיקו אותם מהלמודים.

פיסוק (10%)

סמנו את התשובה הנכונה לפי כללי הפיסוק.

1. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
- א. תקופת הבגרות, אינה רק תקופת מעבר, אלא גם תהליך, של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
- ב. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר, אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.**
- ג. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
2. היין הלבן מותסס במכלים מצוננים ואילו האדום בטמפרטורה רגילה.
- א. **היין הלבן מותסס במכלים מצוננים, ואילו האדום - בטמפרטורה רגילה.**
- ב. היין הלבן מותסס, במכלים מצוננים ואילו האדום, בטמפרטורה רגילה.
- ג. היין הלבן, מותסס במכלים מצוננים ואילו האדום בטמפרטורה רגילה.
3. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל לשעבר כתב את בוסתן ספרדי.
- א. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל, לשעבר, כתב את: בוסתן ספרדי.
- ב. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל לשעבר כתב את בוסתן ספרדי.
- ג. יצחק נבון, נשיא מדינת ישראל לשעבר, כתב את "בוסתן ספרדי".**
4. אל תוותרו על הדברים החשובים כמו ביקור בחדר כושר פגישה עם חברים משחק כדורסל וסדרות בנטפליקס משום שהדברים האלה יסייעו לכם לטעון את המצברים ולהרגיש חיוניים.
- א. אל תוותרו על הדברים החשובים כמו: ביקור בחדר כושר, פגישה עם חברים, משחק כדורסל, וסדרות בנטפליקס, משום שהדברים האלה יסייעו לכם, לטעון את המצברים ולהרגיש חיוניים.
- ב. אל תוותרו על הדברים החשובים, כמו ביקור בחדר כושר, פגישה עם חברים, משחק כדורסל וסדרות בנטפליקס, משום שהדברים האלה יסייעו לכם לטעון את המצברים ולהרגיש חיוניים.**
- ג. אל תוותרו על הדברים החשובים כמו ביקור בחדר כושר, פגישה עם חברים, משחק כדורסל וסדרות בנטפליקס משום, שהדברים האלה יסייעו לכם לטעון את המצברים ולהרגיש חיוניים.

5. בבית הספר היסודי בנורווגיה יש רק שישה מקצועות שפה שפה זרה ספורט מוזיקה אומנות וחשבון.
א. בבית הספר היסודי בנורווגיה יש רק שישה מקצועות: שפה, שפה זרה, ספורט, מוזיקה, אומנות וחשבון.
ב. בבית הספר היסודי בנורווגיה, יש רק שישה מקצועות, שפה-שפה זרה, ספורט, מוזיקה, אומנות וחשבון.
ג. בבית הספר היסודי בנורווגיה יש רק שישה מקצועות - שפה, שפה זרה, ספורט, מוזיקה, אומנות, וחשבון.

חלק ב – חיבור (50%)

בחרו אחד מהנושאים שלהלן וכתבו עליו חיבור קצר (עמוד וחצי עד שני עמודים). פתחו כל רעיון לפסקה, הסבירו את רעיונותיכם ולו אותם בדוגמות. שימו לב לדקדוק, לכתוב ולפיסוק, הקפידו על בחירת מילים מתאימות, על שימוש נכון במילות היחס ובמילות קישור, על תחביר תקין ועל סגנון מתאים.

1. לאחרונה הגיעו לבתי המשפט בארץ תביעות של חולים סופניים המבקשים לנתק אותם ממכשירי החייה. היש, לדעתכם, להיענות לבקשתם? הביעו דעתכם ונמקוה.
2. תופעת ההימורים הולכת ומתפשטת. כיצד היא משתקפת בחברה הישראלית, ומהן הסכנות הטמונות בה?
3. "קריאה לנשים בטרם פריימריז: בלי קואליציה נשית חזקה בכנסת לא יהיה לנשים ביטחון שיש מי שידאג לזכויותיהן" (גיל הראבן, "מעריב", אפריל 1996).
מה דעתכם על דבריה של הראבן? האומנם נשים צריכות לכוון את בחירתן לפי השיקול הזה, או מן הראוי שיבחרו את מועמדיהן אך ורק לפי כישוריהם והשקפת עולמם?

4. "עלינו להילחם בטרור כאילו אין הסכם שלום, ולקדם את הסכם השלום כאילו אין טרור"

(שמעון פרס, מרס 1996). האומנם אפשר? כיצד, לדעתכם, צריכה מדינת ישראל להילחם

בטרור המכה בנו?

בהצלחה!